

EETTISEN ELÄINKAUPAN SERTIFIKAATTI		versio 3		sivu 1/8	
laatija	tark.	hyv.	edell. ohje	Pvm	
			17.10.2012	13.11.2016	
			30.5.2016		
asiakirja EESP			koodi HN4		
GERBIILIN (<i>Meriones unguiculatus</i>) PITOVAATIMUKSET, HOITO JA KÄSITTELY					
Jakelu jakelulistan mukaan					

OHJEEN TARKOITUS

Tässä ohjeessa kuvataan gerbiilin (*Meriones unguiculatus*) pitovaatimukset ja hoito eläinkaupassa. Ohje koskee gerbiililajia mongolianjirdi, josta harrastajien parissa käytetään nimitystä ”gerbiili”.

MUUT TÄHÄN OHJEESEEN LIITTYVÄT OHJEET

M4 Laatukäsikirjan, menettelyohjeiden ja hoito-ohjeiden jakelu ja lukuoikeudet sekä M7 Laatudokumenttien arkistointi ja hävitys.

Seuraavat yleisohjeet: ”Pikkunisäkkäiden yleisohje”, ”Toisilleen vieraiden yksilöiden yhdistäminen”, ”Sairausten oireiden tunnistaminen ja hoitoon toimittaminen”, ”Eläinten kuljettaminen”, ”Alaikäisen ostajan lomake” sekä asiakasohjeet ”Gerbiilin hoito”, ”Pienlemmit ja lapset” ja ”Eläimen ottamista harkitseville”.

YLEISTÄ

Ohje on tarkoitettu eläinten lyhytaikaiseen säilytykseen eläinkaupassa siten, että niiden hyvinvointi tulee turvatuksi. Lyhytaikaisella säilytyksellä tarkoitetaan alle kahden kuukauden säilytysaikaa.

Mikäli eläimiä säilytetään eläinkaupassa pitempiä aikoja, esimerkiksi siitoseläiminä tai koska niitä ei saada myydyksi, noudatetaan asiakasohjetta ”Gerbiilin hoito”.

Eläinkaupassa lemmikkeinä pidettävien eläinten, joita ei ole tarkoitettu myyntiin, hoito ja pitovaatimukset noudattavat asiakasohjetta ”Gerbiilin hoito”.

Väliaikaisesti eläimiä voidaan säilyttää myös tilavaatimukset alittavalla tavalla, kuitenkin siten että eläimen hyvinvointi ei vaarannu eikä säilytys ole eläinsuojelulain ja -asetuksen vastaista. Väliaikaisella säilytyksellä tarkoitetaan korkeintaan viikon mittaista aikaa.

Eläinten yleiskunto tulee tarkistaa päivittäin, myös viikonloppuisin. Lisäksi on varmistettava että eläimillä on jatkuvasti riittävästi ruokaa ja juomaa.

Eläinkaupan henkilökunnan tulee tunnistaa nisäkkäiden yleisohjeessa ”Sairauden oireiden tunnistaminen ja hoitoon toimittaminen” esitetyt sairauden tai huonovointisuuden merkit ja osata toimia niiden perusteella.

ELINIKÄ JA AIKUISKOKO

Gerbiilin elinikä on 2-4 vuotta. Gerbiili painaa 60-110 grammaa. Urokset ovat yleensä muodoltaan pyöreämpiä kuin naaraat.

OLOSUHDEVAATIMUKSET

Huoneenlämpö 20-23 °C. Suosituslämpötila 17-20 °C, eli jonkin verran normaalia huoneenlämpöä alhaisempi. Lämpötila ei saa koskaan nousta korkeammaksi kuin 27 °C, koska gerbiili saa herkästi lämpöhalvauksen tätä korkeammassa lämpötilassa.

Huoneilman suhteellinen kosteus 45-65 %. On suotavaa, ettei huoneilman kosteus ylitä 50 %. Valo-hämärärytmi 12/12 - 10/14 h.

Gerbiilillä tulee olla niin paljon tilaa, että se voi ojentautua suoraksi, kurkottaa suorana ylöspäin sekä liikkua normaalisti. Gerbiili on kaivautuva ja hyppivä eläin, jolle asumuksen pinta-ala on korkeutta tärkeämpi. Gerbiilillä tulee olla mahdollisuus kaivautua kuivikkeisiin. Gerbiili tarvitsee runsaasti tilaa voidakseen liikkua ja käyttäytyä normaalisti. Lisäksi riittävä mahdollisuus liikkua suojaa gerbiiliä ummetukselta ja monilta muilta suolisto-ongelmilta.

Gerbiilillä tulee olla pesälaatikko tai muita suojapaikkoja, jonne se voi vetäytyä lepäämään. Pesälaatikko ei saa viedä enempää kuin 1/3 häkin pohjan pinta-alasta.

Gerbiilille sopiva asumus on lasinen terraario, jonka kansi on mieluiten verkkoa. Myös reikäpelti käy, kunhan ilmanvaihto pysyy riittävänä. Kannen on oltava niin painava, etteivät gerbiilit hypätessään pääse livahtamaan sen alta. Terraario voi myös olla sivusta avattava liukuovellinen. Häkki ei sovi gerbiilin pitopaikaksi, sillä kaltereiden jyrsiminen saattaa

aiheuttaa gerbiilille nokkataudin. Muovisessa terraariossa on riski, että gerbiili jyräsi siihen reiän.

Terraarion vähimmäiskoot: Terraariossa tulee olla tilaa vähintään 0,30 m² kahdelle aikuiselle gerbiilille (esim. 70 x 45 x 45 cm). Alle kahden kuukauden ikäisiä gerbiilejä voidaan pitää 0,24 m²:n suuruudessa terraariossa (esim. 60 x 40 x 40 cm). Mikäli useampia eläimiä pidetään yhdessä, jokaista uutta aikuista gerbiiliä kohti tulee lisätä pohjapinta-alaa 0,15 m². Ryhmän jokaisella aikuisella tulee olla suojapaikka, esimerkiksi pesälaatikko tai matala katos sekä lisäksi liikkumatilaa. Poikasten suojapaikan tulee olla niin suuri, että kaikki mahtuvat siihen yhtä aikaa. Pesälaatikon tai katoksen katon tulee olla niin tukeva, että se kestää aikuisen gerbiilin painon.

Suojapaikkojen lisäksi häkissä tulee olla virikkeitä, erityisesti jyräyttävää ja silputtavaa. esimerkiksi kuivaa hyvälaatuista heinää, hyvin puhdistettuja lehtipuiden oksia tai haapapalikoita. Myös pahvirullat, joihin gerbiili mahtuu ryömimään, sopivat virikkeiksi. Gerbiilille tarjottujen virikkeiden tulee olla joko puisia tai keraamisia. Gerbiilit jyräivät muoviset virikkeet rikki ja saattavat saada muovinpaloja ruoansulatukseensa. Gerbiilille tulee tarjota myös pesäntekotarvikkeita. Pesäntekotarvikkeiksi sopivat muun muassa heinä ja ns. ekokuitu. Pesän tekeminen lisää gerbiilin turvallisuudentunnetta. Pesävanu ei sovi pesäainekseksi, koska gerbiili saattaa saada sen syömisestä suolistotukoksen.

Gerbiilillä tulee olla päivittäin mahdollisuus kylpeä hiekassa tai muussa vastaavassa materiaalissa. Hiekan tulee olla raekooltaan 0,1-0,7 mm tai hienompaa. Hiekka-astian tulee olla niin suuri, että gerbiili mahtuu pyörimään siinä.

Nuoret gerbiilit ovat vilkkaita ja hyppiviä. Niillä on oltava mahdollisuus liikuntaan, jotta niiden luusto ja lihaksisto kehittyisivät normaalisti. Tämän vuoksi häkissä on oltava riittävästi vapaata lattia- ja seinäpinta-alaa.

Terraarion tulisi olla mieluiten edestä avattava, koska gerbiili vaistomaisesti säikkyi ylhäältä lähestyvää liikettä.

On suositeltavaa on, että asiakkaat voivat tarkastella gerbiiliterraariota vain yhdestä suunnasta.

Terraarion ilmanvaihdon on oltava riittävä. Kiinteäseinäisessä, verkkokatteisessa asumuksessa ilmanvaihto voi olla heikko ja ammoniakkipitoisuus saattaa nousta nopeasti vahingollisen korkeaksi.

KUIVIKKEET

Kuivikkeeksi käy kutterinpuru, lehtipuuhaake tai muu pehmeä, pölyämätön ja imukykyinen kuivikemateriaali. Sahajauho ei sovellu kuivikkeeksi hienojakoisuutensa vuoksi. Hienojakoinen pöly voi tunkeutua hengitysteihin ja tukkia suun ja sieraimet. Kuiviketta tulee olla vähintään 15 cm:n kerros, jotta gerbiili voi kaivautua ja tehdä tunneleita kuivikkeiden sisään. Kuiviketta tulee olla mahdollisimman paksulta, mieluiten 15 cm, kuitenkin vähintään 10 cm.

Kuivikkeet tulee vaihtaa niin usein, että gerbiilin terveydelle haitallinen ammoniakki ei ole ihmisen aistittavissa. Gerbiilit tuottavat hyvin vähän virtsaa verrattuna muihin jyrsijöihin. Siksi niiden kuivikkeiden vaihtoväli voi olla pitempi kuin muilla jyrsijöillä. Kaikki terraarion kuivikkeet on vaihdettava kerralla ja korvattava puhtailla kuivikkeilla.

Gerbiilin asumus puhdistetaan pääsääntöisesti vedellä, hajustettuja pesuaineita tulee välttää.

RUOKINTA JA JUOTTO

Gerbiili on sekasyöjä, joka syö lyhyin väliajoin ympäri vuorokauden. Tämän vuoksi gerbiilillä on oltava jatkuvasti saatavilla sopivaa siemensekoitusta ja/tai hiiri/rottapellettejä. Lisäksi gerbiilin tulee saada muutaman kerran viikossa tuoreravintoa kuten hedelmiä, marjoja, vihanneksia ja juureksia sekä proteiinipitoista ravintoa kuten vähärasvaista lihaa (jauhelihaa) tai koiran tai kissan kuivamuonaa. Gerbiileille voidaan syöttää myös jauhomatoja eli jauhopukin toukkia tai muuta eläinperäistä ruokaa. Rasvaisia pähkinöitä tai auringonkukansiemeniä tulee välttää. Gerbiilin ravinnon suositellaan sisältävän alle 4-6 % rasvaa.

Ruokakuppi tulee sijoittaa esimerkiksi kuivikkeiden yläpuolelle sijoitetulle tasolle tai pesäkopin katolle siten, että gerbiili ei pääse kaivautuessaan hautaamaan sitä kuivikkeisiin. On varmistettava, ettei ruokakuppi pääse putoamaan gerbiilin päälle.

Ruokakuppi puhdistetaan vedellä vähintään kerran viikossa, tarvittaessa useammin. On huomattava, että gerbiili saattaa liata ruokakuppinsa ulosteella ja virtsalla.

Vaikka gerbiilit juovatkin vähän, tulee niillä olla vettä saatavilla jatkuvasti. Vesi vaihdetaan ja vesipullo puhdistetaan päivittäin. Vesipullon toimivuus tulee tarkistaa päivittäin. Gerbiilit voivat kaivaessaan peittää vesipullon niin, että vesi pääsee valumaan kuivikkeisiin. Tällöin märät kuivikkeet on poistettava ja vesipullo täytettävä uudelleen. Gerbiilit saattavat myös jyrsiä muovisen juomapullon rikki. Mikäli gerbiili jyrsii juomapulloa, sen voi

suojata esimerkiksi metalliverkolla. Vesikuppia ei suositella, koska se täyttyy kuivikkeella gerbiilin kaivaessa.

SOSIAALISET VAATIMUKSET

Gerbiiliä tulee pitää ryhmässä aina kun se on mahdollista. Mikäli ryhmässä pitäminen ei ole mahdollista, gerbiilillä tulee olla haju- ja kuulokontakti lajitovereihin.

Luovutusikäiset poikaset tottuvat yleensä toisiinsa. Yhdessä kasvaneet naaraat tulevat tavallisesti toimeen keskenään. Samoin urokset, jotka ovat tottuneet toisiinsa pienestä pitäen tulevat toimeen keskenään. Naaraille sopivin ryhmäkoko on kaksi eläintä, uroksilla ryhmäkoko voi olla 2-4.

Toisilleen vieraat aikuiset eläimet suhtautuvat lajitoverihinsa erittäin aggressiivisesti ja saattavat jopa tappaa toisensa.

Mikäli ryhmässä pidettävillä eläimillä esiintyy tappelua tai esimerkiksi puremajälkiä, ne on erotettava välittömästi toisistaan.

YHDISTÄMINEN MUIDEN LAJIEN KANSSA

Gerbiiliä ei tule pitää yhdessä muiden lajien kanssa eikä gerbiilin pidä antaa päästä kontaktiin muun lajisten eläinten kanssa.

Eri gerbiililajeja ei tule yhdistää.

Gerbiilin asumusta ei saa sijoittaa siten, että siitä on näköyhteys petoihin (esim. fretti), joita gerbiilit vaistonvaraisesti pelkäävät ja joiden läheisyys voi aiheuttaa niille stressiä. Gerbiilin pitämistä samassa huoneessa petoeläinten kanssa tulee mahdollisuuksien mukaan välttää

GERBIILIN KÄSITTELY

Gerbiiliä tulee käsitellä rauhallisin ja hellävaraisin, mutta varmoin ottein. Gerbiiliä lähestytään rauhallisin liikkein suoraan edestäpäin. Nopea liike ylhäältä tai sivulta voi säikäyttää gerbiilin. Etenkin vilkkaiden ja käsittelyyn tottumattomien yksilöiden käsittelyssä tulee olla tarkkana, ettei eläin pääse putoamaan. Gerbiilin syvyysnäkö on heikko, joten se ei osaa varoa hyppäämistä korkeista paikoista. Gerbiili saattaa pudotessaan vahingoittaa pahasti.

Gerbiili tulee ottaa terraariosta mieluiten koppaamalla se kämmenelle ja nostamalla alhaaltapäin joko yhdellä tai kahdella kädellä. Vaihtoehtoisesti gerbiili voidaan houkutella virikeputkeen. Gerbiiliä ei saa pakottaa paikoilleen puristamalla sitä nyrkkiin.

Gerbiiliä ei saa nostaa hännän päästä, sillä hännän iho ei kestä eläimen painoa ja saattaa kuoriutua irti. Häntä saattaa myös katketa. Taitava käsittelijä voi nostaa gerbiiliä hännän tyvestä, kunhan eläimen jalat eivät nouse ilmaan vaan esimerkiksi etutassut lepäävät kädellä. Alle neljä kuukautta vanhoja poikasia ei tulisi lainkaan nostaa hännästä, sillä niille saattaa kehittyä rustottuma hännän tyveen.

Gerbiiliä kannetaan kämmenellä tai käsivarrella. Näin kannettaessa gerbiili on luontaisessa asennossaan ja sillä on ”maata jalkojensa alla”, mikä saa sen tuntemaan olonsa turvalliseksi. Kevyellä otteella hännän tyvestä ja selästä varmistetaan, ettei gerbiili pääse putoamaan, vaikka se säikähtäisi ja syöksähtäisi yllättäen liikkeelle. Gerbiiliä on turvallisinta kantaa virikeputkessa tms.

Gerbiiliä ei tule jahdata kiinni otettaessa. On tärkeää, että gerbiili tuntee olonsa turvalliseksi, kun sitä käsitellään.

Kantavan gerbiilin nostamista tulee välttää kantoajan viimeisellä kolmanneksella.

Gerbiiliä ei tule jahdata kiinni otettaessa. On tärkeää, että gerbiili tuntee olonsa turvalliseksi, kun sitä käsitellään.

Jos gerbiili on sairas tai sillä on kipuja tai se tuntee olonsa uhatuksi, se voi purra käsittelijäänsä niin kovaa että iho rikkoontuu. Eläin saattaa jäädä pitämään hampaillaan kiinni kädestä. Kättä ei tällöin saa ravistaa, koska gerbiili tarraa silloin tiukemmin kiinni, vaan on odotettava, että gerbiili päästää otteensa.

SUKUKYPSYYSIKÄ, KANTOAIKA, POIKASTEN VIEROITUS

Gerbiilinaaras saavuttaa sukukypsyyden 2-3 kuukauden iässä, urokset noin kaksi kuukautta täytettyään. Uros- ja naaraspoikaset tulee erottaa toisistaan vieroituksen yhteydessä vahinkopoikueiden välttämiseksi.

Astutettavan naaraan tulee olla vähintään 5 kuukauden ikäinen ja hyväkuntoinen. Ensisynnytyksen on kuitenkin tapahduttava ennen 12 kuukauden ikää.

Gerbiilin kantoaika on 24-26 vuorokautta. Kantoaika saattaa pidentyä, jos naaras on tullut kantavaksi poikaskiimasta ja on imettänyt edellistä poikuettaan raskauden aikana.

Naaraalle on annettava vähintään kuukauden lepoaika vieroituksen jälkeen ennen seuraavaa astutusta. Naaraalla ei suositella teetetävän enempää kuin neljä poikuetta.

Gerbiili synnyttää yleensä yhdestä kahdeksaan poikasta kerralla. Poikaset syntyvät kehittymättöminä: sokeina, karvattomina ja lähes liikuntakyvyttöminä. Poikaset ovat täysin riippuvaisia emonsa hoivasta noin kahden ensimmäisen elinviikkonsa aikana. Synnytyksen jälkeisinä päivinä emoa ei saa häiritä.

Poikaset vieroitetaan 5-6 viikon iässä riippuen poikasten yleisilasta. Gerbiilin luovutusikä on 7-8 viikkoa riippuen poikasen yleisilasta.

Gerbiilin poikaset liikkuvat ja hyppivät hyvin nopeasti ja arvaamattomasti noin kolmen viikon iästä viiden viikon ikään. Tämän ikäistä poikasta käsiteltäessä tulee varoa, ettei se pääse hyppäämään korkealta ja loukkaamaan itseään.

GERBIILIN MUU HOITO

Gerbiilin hampaat kasvavat jatkuvasti, joten se tarvitsee hampaita kuluttavaa ravintoa. Hampaat on tarkastettava säännöllisesti. On tarkkailtava, etteivät hampaat kasva liikaa tai halkeile. Hampaiden kunto on tarkistettava välittömästi, mikäli gerbiilillä on syömisvaikeuksia tai se lakkaa jyrsimästä virikkeistä. On huomattava, että ylikasvanneet poskihampaat pystyy havaitsemaan vain eläinlääkäri.

Gerbiilin kynsien kuuluu olla luonnostaan pitkät. Sairaalloisen pitkät kynnet on kuitenkin leikattava. Tällöin kynnet ovat kasvanneet niin pitkiksi että ne osuvat etutassuissa kämmeneen ja uppoavat sinne gerbiilin pidellessä esimerkiksi ruokapalaa. Kynnet voidaan leikata pienillä kynsisaksilla tai -leikkureilla varoen osumasta kynnen hermoon.

Gerbiiliä ei saa pestä vedellä. Jos eläin pääsee vahingossa kastumaan, se tulee kuivata, mieluiten lämpölampun alla.

LAJIN ERITYISVAATIMUKSET

Gerbiili on sekä päivä- että yöaktiivinen eläin, joka vuoroin nukkuu ja on aktiivinen noin neljän tunnin jaksoissa. Aktiivisin aika vuorokaudesta on ilta. Nukkuvan Gerbiilin häiritsemistä tulee välttää. Gerbiilin häkissä on oltava suojainen, hämärä nukkumapaikka, esimerkiksi pesälaatikko. Säännöllisestä vuorokausirytmistä on huolehdittava valaistuksen avulla.

Gerbiileille ei suositella juoksupyörää virikkeeksi. Gerbilien pitkä häntä jää helposti avonaisen metallisen juoksupyörän pinnojen väliin, jolloin on vaarana että häntä katkeaa. Muovinen umpinainen juoksupyörä ei myöskään sovi gerbiileille koska ne jyrsvät muovia ja voivat saada muovinpalasia ruoansulatukseensa.

Gerbiili on sosiaalinen eläin, joten yhtä gerbiiliä ei suositella perheeseen, jossa sillä ei ole lajitovereiden seuraa.

Kahta toisilleen vierasta aikuista naarasta tai urosta ei tule yhdistää keskenään.

LIITTEET

Liite 1 Jakelulista

Liite 2 Luettelo lähteistä ja käytetyistä asiantuntijoista